

DEN NORSKE KIRKE

Drammen Kirkelige Fellestråd

Til
Det kongelige kulturdepartement

Drammen, 26. august 2013

Deres ref.:13/155- Vår ref.: Journalnr.:360 / 2013 Arkivsaksnr.: 13/141 Arkivkode.: 008.0.

Høringsvar: NOU 2013: 1 "Det livssynsåpne samfunn"

Innledning

Drammen kirkelige fellestråd (DKF) viser til Kulturdepartementets invitasjon i brev av 21.02.13 til kirkelige fellestråd for å avgi høringsuttalelser vedrørende NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn, og takker for muligheten til synspunkter i denne sammenheng.

Drammen kirkelige fellestråd har behandlet høringsdokumentet i sitt møte den 26. august 2013 og har valgt å kommentere enkelte av punktene som er spesielt relevante for virksomheten til kirkelig fellestråd.

Fellestrådet har også tidligere kommet med en høringsuttalelse omkring tros- og livssynspolitikk i kommunal sammenheng knyttet til Drammen kommunes utredning om dette i 2012. Vedtaket i Drammen bystyremøte den 19.06.12 om "Drammen kommunes tros- og livssynspolitiske plattform" ble justert etter tilbakemeldinger gjennom høringsuttalelser, og fellestrådets svar den gangen sammenfaller med de kommentarer fellestrådet har i forhold til Stålsett-utvalgets forslag til "Det livssynsåpne samfunn".

Generelle merknader:

Drammen kirkelige fellestråd støtter det arbeidet som er gjort for å få fram et forslag til en mer helhetlig tros- og livssynspolitikk i det norske samfunn.

Utvalgets 8 grunnleggende prinsipper for en slik helhetlig politikk støttes av fellestrådet, og fellestrådet er glad for utvalgets understrekning av at staten skal føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk, som gjør at tros- og livssynsaktiviteter i Norge oppfattes som en viktig bestanddel i samfunnets fellesskap.

Drammen kirkelige fellestråd har imidlertid noen kommentarer i 4 punkter.

Behandlede punkter:

1. Likebehandlingsprinsippet bør i noen tilfeller ta hensyn til historie og tradisjoner.
2. Økonomisk støtte til tros- og livssyn må gi rom for særordninger for kirkebygg med kulturminner
3. Vigselsmyndighet for tros- og livssynssamfunn bør opprettholdes
4. Offentlig gravferdsforvaltning bør fortsatt håndteres av Den norske kirke
5. Seremonilokaler
6. Betjening på institusjoner
7. Samarbeid mellom skole og kirke

1) Likebehandlingsprinsippet.

DKF mener at likebehandlingsprinsippet ikke alltid bør være overordnet alle andre forhold slik det er beskrevet i punkt 10.3:

”Utvalget vil imidlertid her presisere at ved konflikt mellom likebehandlingsprinsippet og argumenter basert på historiske forhold, bør det for en framtidig politikk og for framtidige ordninger være slik at likebehandlingsprinsippet prinsipielt er overordnet argumenter basert på historiske forhold.”

Dette tar, etter vår mening, for lite hensyn til historie og tradisjoner som det norske folk erfaringsmessig ønsker å bære videre. De ansvarlige for politiske beslutninger bør erkjenne og ta hensyn til den kontekstuelle sammenheng som Den norske kirke står i. Store deler av befolkning identifiserer seg med det livssyn og de historiske tradisjoner som Den norske kirke representerer i alle lokalsamfunn. Nåværende praksis viser denne sammenhengen, og store markerte endringer er det kun et mindretall som synes å ønske. Et slikt hensyn til det kontekstuelle mener vi ikke vil undertrykke andre tros- og livssynssamfunn, men heller fremme mangfoldet ved å bidra til å vise verdien av tro og livssyn også i offentlige sammenhenger.

2) Økonomi.

Drammen kirkelige fellestråd mener at finansieringen fortsatt bør være offentlig. Det er imidlertid viktig at det offentlige må ha mulighet for særordninger for de kirkebygg som er å anse som viktige kulturbygg ut over det å være forsamlingslokale for Den norske kirke. Det blir ikke likebehandling av tros- og livssynene dersom Den norske kirke må legge egne ekstra ressurser i det som historisk og praktisk er ”allemanns eie” i bydeler og lokalsamfunn. Finansieringen av tros- og livssynssamfunnene bør skje gjennom offentlige budsjett-tildelinger ved hjelp av felles retningslinjer. Den norske kirke er riktignok også et nasjonalt kirkesamfunn, men viktige beslutninger for den lokale menighet/kirkebygg bør fattes lokalt. Derfor er det en balansegang mellom sentral og lokal finansiering av tros- og livssynssamfunnene for å sikre lokalt eierskap. Drammen kirkelige fellestråd ønsker en fortsatt lokal/kommunal finansiering av de lokale tros- og livssynssamfunn, men ønsker i tillegg et særskilt statlig finansieringsansvar for kirker med kulturminner.

3) Vigselsmyndighet.

Inngåelse av ekteskap har lange tradisjoner i kirkelig sammenheng, og opprettholdelse av vigselsretten og ekteskapsinngåelse i kirken synes ikke å stå i konflikt med hverandre.

Vigselsrett bør opprettholdes for de tros- og livssynssamfunn som ønsker dette.

Ekteskapsprøvingen (vilkårene for godkjenningen) må likevel gjennom en kontrollmyndighet (skatteetaten) før et ekteskap kan inngås, og hvor seremonien gjennomføres vil ha liten betydning for det formelle rettsgrunnlaget.

At de ønskede seremonier i de ulike trossamfunn kan kombineres med den offisielle vigselshandlingen bør ikke være utestengt. Dette har ikke med likebehandling å gjøre dersom de som ønsker vigselsrett får sin godkjenning til dette etter klare og kvalitetssikrede regler fra offentlige institusjoner.

Dersom det offentlige (stat/kommune) skal lage bestemte ritualer knyttet til vigsel, eller andre livsriter, vil staten måtte ta livssynsmessige standpunkter til hvilke verdier og seremoniformer som skal være gjeldende for alle. Dette bringer staten inn i en form for livssynsutøvelse som man bør unngå.

4) Gravferdsforvaltning.

Drammen kirkelige fellestråd ønsker fortsatt at Den norske kirke har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Dette fungerer erfaringsmessig svært godt i dag, og oppfattes ikke

diskriminerende i sin utøvelse. Fellesrådet opplever ikke at Drammens befolkning har behov for å endre tilknytningen mellom Den norske kirke og forvaltningsansvaret for gravplassene i Drammen. 87% av gravferdene i Drammen foregår etter Den norske kirkes ordning, og det er en svært praktisk ordning med organisering og koordinering av seremonier og gravferd fra det trossamfunnet som holder nesten 90% av gravferdsseremoniene.

Erfaringene så langt har vist at Den norske kirkes lokale kirke kan forvalte dette ansvaret på en måte som ivaretar behovene for hele befolkningen, uavhengig av tilhørighet til Den norske kirke.

Departementet presiserer ved de siste endringer i gravferdsloven, at kirkelig fellesråd på dette området skal ivareta en offentlig oppgave på samfunnets vegne, og legge vekt på gravferdslovens allmenne karakter. Dette bidrar også til å skjelne tydeligere mellom, på den ene siden de kirkelige fellesrådenes ansvar som gravferdsmyndighet for alle innbyggere, og på den andre siden tilbudet til medlemmene av Den norske kirke og andre som ønsker kirkelige medvirkning i gravferdsritualer og lignende.

Gravferdssektoren er preget av stor stabilitet, høy kompetanse, og et stort fokus på kvalitet og verdighet i møte med pårørende og publikum. Til tross for et stadig stigende religions- og kulturmangfold i Drammen, er klager og uttrykte opplevelser knyttet til forskjellsbehandling på grunnlag av tros- og livssyn totalt fraværende innen gravferdsforvaltningen.

De som ønsker annen type gravferdsseremoni får denne av sine respektive tros- og livssynsorganisasjoner, i tillegg til selve begravelsestjenestene som gravferdsforvaltningen utfører for dem. De pårørende kan også selv stå ansvarlig for begravelsesseremonien, og lage en verdig begravelse uten tilstedeværelse av etablerte tros- og livssynsritualer. Lovverket, som Den norske kirke arbeider etter, sikrer på denne måten kravet om likebehandling og nøytralitet i gravferdsforvaltningen.

I gravferdsforvaltningen i Drammen er det blitt gjort et betydelig arbeid for å ivareta hensynet til mangfoldet av tros- og livssynstilhørighet. Innenfor gravferdslovens rammer gjøres det tilpasninger med seremonisteder (livssynsflexibelt krematoriekapell) og gravsteder (musliske) ut fra religiøse og individuelle behov. Årlige møter med gravferdsbyråene sikrer samarbeid med dem som tilrettelegger seremoniene for de pårørende. Revidert gravferdslov gir også gravferdsmyndigheten ansvar for å avholde et årlig samarbeidsmøte om gravferdsordningen med de andre tros- og livssynssamfunnene i Drammen. Dette styrker minoritetsorganisasjoners påvirkningsmulighet for tilpasninger innen gravferdsordningene.

Vi kan derfor vanskelig se at Drammens innbyggere vil oppleve større livssynsåpenhet og mindre forskjellsbehandling ved at kommunen overtar gravferdsforvaltningen fra Den norske kirke.

Den norske kirke har lagt til rette for et livssynsåpent gravkapell i Drammens krematorium. For tiden har dette god kapasitet, og ut fra behovet, ser det ikke ut til å være nødvendig med flere lokaler av denne typen for gravferd nå.

5) Seremonilokaler

I et bredt samarbeid for å styrke tros- og livssynsfriheten utvikles et minoritetsfokus innen Den norske kirke. I Drammen er det allerede en rekke større og mindre samarbeidsprosjekter i gang lokalt når det gjelder utleie og sambruk av Den norske kirkes lokaler til minoritetsgrupper, foreninger, lag og foretak på tvers av religionsgrensene. Den norske kirkes menigheter samarbeider tett med foreninger for Tamiler, Den serbisk ortodokse kirke, Den russisk ortodokse kirke og Den Islandske kirke. Åssiden kirkegårds gravkapell blir i stigende grad brukt til ortodokse gudstjenester. Landfalløya kapell leies ut til en afrikansk ortodoks menighet.

Når det gjelder spørsmålet om det offentliges ansvar for lokaler for utøvelse av seremonier (gravferd og vielser) for alle tros- og livssynssamfunnene, så bør kommunen selv avgjøre omfanget av dette. Alle tros- og livssynssamfunn mottar tilskudd pr. medlem, som kan prioriteres til egne eller felles lokaler for seremonier på samme måte som Den norske kirke gjør. På denne måten blir alle tros- og livssynssamfunnene økonomisk likebehandlet i denne sammenheng.

6) Betjening på institusjoner

Fellesrådet mener at tro og livssyn er et viktig perspektiv og et aktivt potensiale for brukere av helse- og sosialinstitusjonene. Institusjonene står i fare for å miste dette vesentlige aspektet i en livsanskuelse dersom det ikke er ansatte til å fremheve dette spesielt. Kommunale institusjoner må derfor utvikle gode rutiner for samarbeid med tros- og livssynsbetjening. Den norske kirke har en lang tradisjon for å stille slik betjening tilgjengelig for etiske samtaler og vurderinger samt religiøse samtaler, seremonier og møter. De offentlige institusjonene bør også legge til rette for et utvidet samarbeid for at også andre tros- og livssynsorganisasjoner kan stille med sin betjening på like vilkår. Tros- og livssynsfriheten må innebære at de som ikke ønsker å bli betjent ved slik betjening og tjeneste skal slippe det.

7) Samarbeid mellom skole og kirke

Skolesamarbeidet er viktig for Den norske kirke og medlemmene, og særlig etter at ansvaret for kristendomsundervisningen ble fjernet fra skolen og overlatt til Den norske kirke. Som en vesentlig kultur- og historiebærer for majoriteten av den norske befolkning, bør det fortsatt være mulighet for samling i kirken, knyttet til de store kristne høytider. Erfaringen nå tilsier at det er opprettet gode rutiner for deltagelse og fritak ved skolegudstjenestearrangementene. Skolesektoren bør også kunne utvide samarbeidet med samlinger og besøk fra/til alle tros- og livssynsorganisasjoner som er lokalt aktive på stedet. Dette kan da være knyttet til andre religioners høytider. Alle tros- og livssynssamfunn bør få samme mulighet til et samarbeid om opplysningsvirksomhet om sitt tros- og livssynssamfunn innen RLE.

Høringsinnbydelsen utfordrer også høringsinstansene til å komme med innspill om kunnskapsbehovet på tros- og livssynsfeltet.

For de tros- og livssynssamfunn som virker i vårt område (Drammen), er det et utstrakt samarbeid gjennom felles møter og aktiviteter, spesielt knyttet til Drammen og omlands tros- og livssynsforum (DOTL). Gjennom dette samarbeidet styrkes kunnskapen om ulike tros- og livssynspraksis i de enkelte organisasjonene.

Vi mener likevel at kunnskapen om tros- og livssynspraksis bør økes i den offentlige forvaltning i lokale kommunale og statlige skoler, institusjoner og virksomheter.

For øvrig mener vi at det må prioriteres et arbeid med utvikling av gode finansieringsordninger for kirker og gudshus for å kunne opprettholde lokale (og nasjonale) kulturminner for framtiden.

Det bør også prioriteres utvikling av gode og likestilte tjenester for Tros- og livssynstjenester i offentlige institusjoner.

Med vennlig hilsen

Drammen kirkelige fellestråd

Dagfinn Hodt
Leder av fellestrådet

Ivar Nygård
Kirkeverge